

STAUROS

č. 4 február/marec 2021

Informátor gréckokatolíckej farnosti Bratislava - Staré Mesto

slovičko o SLOVE

Prvá nedeľa Veľkého pôstu nesie názov – Nedeľa ortodoxie, čiže nedeľa pravej viery. Vieme, že táto nedeľa bola ustanovená po sneme v Konštantínopole v roku 842 na pamiatku víťazstva správnej úcty k ikonám. Predchádzalo mu dosť búrlivé obdobie zápasov ikonoborcov s uctievačmi ikon. Vieme, že tu nešlo len o akúsi dekoratívnu funkciu ikony v našich chrámoch. V ikonoborectve išlo o útok na samotné základy kresťanského učenia – v konečnom dôsledku chceli ikonoborci vyvrátiť vtelenie Božieho Syna. Preto je víťazstvo nad ikonoborcami upevnením správneho pohľadu na Osobu Božieho Syna, Ježiša Krista. Nedeľa ortodoxie teda nevyzdvihuje niektorú cirkev na úkor inej. Dnes ide o pravú vieru celej, nerozdelenej, teda jednej Kristovej Cirkvi.

Čo nám táto nedeľa, toto víťazstvo ortodoxie môže povedať dnes okrem historických faktov? V čom spočíva praktický odkaz tejto nedele? Táto nedeľa mi hneď na začiatku Veľkého pôstu chce položiť otázku: Máš už alebo ešte pravú vieru? Pri každej sv. liturgii sa po sv. prijímaní modlíme: *Obritochom viru istynnuju,...* - *Našli sme pravú vieru,...* Niekedy je dobré pristaviť sa a zamyslieť sa nad tým, čo sa to vlastne modlíme. Aká je to tá pravá viera?

Prvý znak pravej viery nám ukazuje a ponúka samotná ikona. Keď sa totiž postavím pred ikonu, zisťujem, že nie je úplná. Chýba jej tretí rozmer – hĺbka. Hĺbku mám totiž ikone ponúknuť ja sám. Hĺbkou, tým tretím rozmerom ikony má byť moje vnútro. Ikona tak pozýva človeka k účasti, účasti na modlitbe. Môžeme teda povedať, že ikona nás pozýva do vzťahu s Bohom. Grécky teológ a filozof Yannaras to vyjadril výstižne, keď napísal: *Problémom kresťanskej filozofie západu je - že hovorí hlavne o Bohu. Z Boha si urobila objekt, ktorým by vysvetlila tento svet. Čo je problém? Že Zo živého Boha si človek urobil mŕtvu a studenú pravdu. A v tomto vidíme aj nebezpečenstvo tzv. tradičného kresťanstva.* Prakticky to vyzerá tak, že svoj život rozdeľujem na dve oblasti. Maličkú časť, ktorú venujem Bohu a obrovskú, ktorú žijem podľa seba a pre seba. A pritom tá malá časť má len minimálny vplyv na tú väčšiu, na môj každodenný život.

Aké je riešenie? Riešením je **pravá viera** – viera, ktorá nehovorí len o Bohu, ale viera, ktorá ma vedie, aby som hovoril s ním. Preto Božie slovo hovorí, že *viera sa rodí z počúvania ohlasovaného slova.* Dnes by to možno niekto nahradil – dnes sa viera rodí z čítania, alebo

rozmýšľania. Lenže to nie je celkom tak. Pravá viera totiž uznáva prednosť prijatého Slova pred ľudskou myšlienkou. Všetko naše premýšľanie v kresťanstve sa deje nad Slovom, ktoré k nám prichádza. V tom sa líši od čírej filozofie, ktorá začína práve naopak – od myšlienky. A ak na toto zabudnem, potom veľmi ľahko môžem pravú vieru stratiť. A ako to potom vyzerá v praxi?

Často si opakujem udalosť, keď sa vzkriesený Kristus zjavil dvom svojim učeníkom na ceste do Emauz. Čo im vyčítal? Tvrdosť srdca. „*Vy nechápavý a ťarbavý srdcom uveriť všetko, čo hovorili Proroci a v žalmoch.* Pravá viera teda prijíma všetko, čo Boh dáva a hovorí – nie len časť, nielen to, čo sa mi dnes javí výhodné a prítlačivé. My dobre vieme, že mnohé herézy minulosti i súčasnosti majú takmer na vlas rovnaký postup. Pôvodne to boli kamienky v celistvej mozaike viery. A jedného dňa prišiel niekto a vybral jeden kamienok, lebo si povedal, že ten je najkrajší. A potom okolo toho kamienka dobudoval, dotvoril svoju vlastnú mozaiku podľa svojho vkusu. Takto je veľa kresťanov aj dnes, ktorí sú „*praktizujúci heretici*“. Neprijímame a nežijeme všetko, teda celú vieru. A potom sa čudujeme a podávame reklamácie: „*Ale ved' to nefunguje!*“ Vo Svätom písme čítam a počúvam jedno, ale vo svojom živote, manželstve, vo vzťahoch to nezažívam! Prečo? Lebo som *kresťan – heretik*. Nemám pravú vieru. Vybral som si z pokladu, z mozaiky kresťanstva svoje obľúbené kamienky a dotvoril som to podľa svojho vkusu. Som podobný človekovi, ktorý síce berie lieky, ale nezanechal škodlivý spôsob života.

A do tretice je znakom pravej viery to, že túži, volá po spoločenstve. Ale nielen ako po nejakom doplnku. Pravá viera zo svojej podstaty volá po *MY*. Tak, ako sme to počuli vo sv. evanjeliu Prvej pôstnej nedele. (Jn 1, 43-51) Začalo sa to ešte skôr – Peter, Andrej, Jakub, Ján, Filip, Natanael... – stretnutie s Kristom spustilo doslova lavínu správ a stretnutí – našli sme Mesiáša.... A keď sa Kristus potom obráti na Natanaela, je tam zvláštna gramatická zmena od jednotného čísla k množnému, ktorú som nie vždy chápal. *Potom mu povedal: "Veru, veru, hovorím vám: Uvidíte otvorené nebo a Božích anjelov vystupovať a zostupovať na Syna človeka."* (Jn 1, 51) Pravá viera automaticky vedie človeka do spoločenstva veriacich bratov a sestier. Pravá viera nenecháva človeka v mylnej domnienke vlastnej dokonalosti a sebastačnosti.

Toto je odkaz dnešnej nedele – nedele ortodoxie, nedele o úcte ikon. Nie je len o histórii. Nie je len o zápase o pravú vieru v prvom tisícročí. Odkaz je osobnejší. Je to zápas o pravú vieru dnes. Je to zápas Krista o mňa, o nás, Kristus nás chce získať otvoreným nebom. Nič lepšie nejestvuje.

ALITURGICKÉ DNI

Veľký pôst vo východnej tradícii má svoje osobitné liturgické predpisy, medzi ktoré patrí napr. to, že nie vo všetky dni cez týždeň sa slúži božská liturgia. Tieto dni sa nazývajú tzv. aliturgické dni. Treba zdôrazniť, že v prípade tzv. aliturgických dní nejde o nejakú *novinku*, ale starobylú prax našej cirkvi. *Inštrukcia pre aplikáciu bohoslužobných predpisov CCEO*, ktorá je pre nás záväzným dokumentom, sa odvoláva na vyjadrenia Druhého Vatikánskeho koncilu, ktorý hovorí, že *nie je možné zaviesť do obradov a disciplíny spomínaných cirkví zmeny, iba ak z dôvodu skutočného organického vývoja*.

Naša východná tradícia kladie v pôstnom období dôraz na vnímanie cirkvi ako cirkvi putujúcej. V pozadí majme skúsenosť Izraelitov, ktorý 40 rokov putovali púšťou, kým konečne prišli do zaslúbenej zeme. Tak aj my 40 dní putujeme púšťou, aby sme mohli potom vystúpiť na nebesia. Vždy totiž, keď slávime eucharistiu, vystupujeme tam, kam vystúpil Kristus, aby sme mohli jesť a piť pri Jeho stole. Slávenie eucharistie je slávením vstupu a zaujatia zaslúbenej zeme, ktorú nám pripravil Boh. V tom teda spočíva jeden z hlavných dôvodov princípu nezlučiteľnosti slávenia eucharistie s pôstom. To zároveň nevyklučuje prítomnosť eucharistie medzi nami, keď ju pri liturgiách vopred posvätených darov môžeme pravidelne prijímať ako posilu na ceste „púšťou“ Veľkého pôstu.

Aj skrze tieto aliturgické dni, ale predovšetkým účasťou na veľkopôstnych bohoslužbách môžeme opäť hlbšie objaviť bohatstvo a krásu nášho obradu, k čomu nás vyzýva aj všeobecná cirkev.

Bohoslužobný poriadok na obdobie: 22. – 28. 2. 2021

Pondelok	17:00 Veľkopôstna večiereň (cirkevnoslovanská)
Utorok	17:00 Liturgia vopred posvätených darov (slovenská)
Streda	17:00 Liturgia preždeosvjaščených darov (cirkevnoslovanská)
Štvrtok	17:00 Veľkopôstna večiereň (slovenská)
Piatok	17:00 Liturgia vopred posvätených darov (slovenská)
Sobota	<i>Druhá zádušná</i> 17:00 Sv. liturgia, panychída, hramoty (cirkevnoslovanská) <i>Večiereň</i>
Nedeľa	<i>Druhá pôstna, 6. hlas, sv. Gregor Palama</i> 8:00 Utieren (cirkevnoslovanská) 9:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská) 10:30 Sv. liturgia (slovenská) 17:00 Veľkopôstna večiereň (slovenská)

Bohoslužobný poriadok na obdobie: 1. – 7. 3. 2021

Pondelok	17:00 Veľkopôstna večiereň (cirkevnoslovanská)
Utorok	17:00 Veľkopôstna večiereň (slovenská)
Streda	17:00 Liturgia preždeosvjaščených darov (cirkevnoslovanská)
Štvrtok	17:00 Veľkopôstna večiereň (slovenská)
Piatok	17:00 Liturgia vopred posvätených darov (slovenská)
Sobota	<i>Tretia zádušná</i> 17:00 Sv. liturgia, panychída, hramoty (slovenská) <i>Večiereň</i>
Nedeľa	<i>Tretia pôstna – Krížupoklonná, 7. hlas</i> 8:00 Utieren (cirkevnoslovanská) 9:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská) 10:30 Sv. liturgia (slovenská) 17:00 Večiereň (slovenská)

OZNAMUJEME

- V súvislosti s prebiehajúcim sčítaním obyvateľov, ktoré bude trvať do 31. marca 2021 ponúkame možnosť asistencie pre tých, ktorí by mali akékoľvek technické problémy s vyplnením a odoslaním elektronického dotazníka cez internet.
- Jarná zbierka na charitu, ktorá sa tradične viaže s Prvou pôstnou nedeľou bude tentoraz prebiehať netradične v online priestore do konca marca 2021. Gréckokatolícku charitu v Prešove môžete podporiť prevodom na účet IBAN: SK18 7500 0000 0040 0842 5976, variabilný symbol: 6622. Viac informácií o možnostiach podpory a konkrétnych projektoch nájdete na internetovej stránke: www.gkcharita-po.sk/zbierka. Zároveň zostáva možnosť zapojiť sa do zbierky aj hotovostným darom cez farský úrad.
- Počas pracovných dní (pondelok až piatok) sa v našom chráme o 15. hodine modlíme 9-ty čas a následne vykladáme k adorácii najsv. eucharistiu. Pozývame pripojiť sa prostredníctvom internetového prenosu.
- V utorok, 23. 2. 21 budeme slúžiť liturgiu vopred posvätených darov, keďže nasledujúci deň je polyjelený sviatok Prvé a druhé nájdenie hlavy sv. Jána Krstiteľa.
- Sobota, 27. 2. 21 je druhá zádušná. Sv. liturgiu v cirkevnoslovanskom jazyku budeme sláviť za zosnulých veriacich. Po jej skončení sa pomodlíme panychídu s *hramotami*. Tretia zádušná sobota 6. 3. 21 bude s liturgickým jazykom slovenským.
- *Počas celého obdobia Veľkého pôstu dodržiavame tzv. aliturgické dni – v pondelky, utorky a štvrtky sa namiesto sv. liturgie o 17.00 modlíme veľkopôstnu večiereň. V stredu a piatky slúžime liturgie vopred posvätených darov.*

Novinkou je, že texty menlivých častí týchto bohoslužieb na konkrétny deň nájdete na stránke www.logos.tv/bratislava-live. Pri sledovaní prenosov bohoslužieb sa tak môžete aktívnejšie zapojiť do spoločnej modlitby.

- Aj tento rok prosíme o podporu našej farnosti dvoma percentami z daní prostredníctvom nášho občianskeho združenia *Stauros Bratislava*, ktoré sme založili aj na tento účel. Potrebné tlačivá nájdete okrem chrámu aj na internetovej stránke farnosti: <https://bratislava.grkatba.sk/darujte-2/>. Ďakujeme srdečne za Vašu podporu.
- Do pozornosti dávame aj sv. liturgie v kaplnke TV Lux, ktoré slávime v soboty o 7:00 hod.
- V súčasnosti sú verejné bohoslužby zrušené. Sledovať ich môžete prostredníctvom internetového prenosu vďaka projektu televízie Logos, ktorý sa neustále rozvíja. Okrem dvojtýždenníka Gréckokatolícky magazín a iných relácií zabezpečila a prináša aj denné prenosy bohoslužieb z katedrálnych a pútnických chrámov našej gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku. Program televízie *Logos* môžete okrem internetu sledovať v televízii *Zemplín*, ktorá sa dá naladiť aj v Bratislave a okolí pomocou DVB-T2 prijímača na 26. kanáli. Okrem toho sa okruh rozšíril o ďalšie mestá na území našej eparchie - Trnava, Banská Bystrica, Brezno, Čadca, Liptovský Mikuláš, Martin, Podbrezová, Žilina, Zvolen, Nitra a Trenčín.

ĎAKUJEME

- Bohu známa rodina darovala na podporu farnosti 100 €, iná Bohu známa rodina prispela sumou 200 € a ďalšia rodina obetovala 50 €. Všetkým štedrým darcom vyslovujeme vďačné „Pán Boh odmeň!“

KONTAKT

- **V prípade otázok, sv. spovede alebo iných požiadaviek nás, prosím, kontaktujte:**

osobne: o. Rastislav Čížik, farár, tel.: 0911/400 845,

e-mail: bratislava@grkatba.sk

o. Stanislav Diheneščík, výpomocný duchovný, tel.: 0903/946 717